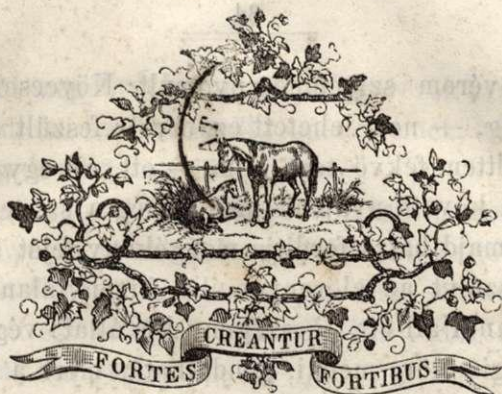

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Szombat január 30.

3. SZ.

Második évfolyam 1858.

Zergevadászat.

B. ORCZY BÉLÁTÓL.

(Folytatás.)

A zergék színe nyáron piros-fakó, az orrtól a szemig és a hátan végig sötét szőrvonal látható; izmos lábaik is barnás szőrrel fedvék; mennél erősebb az állat, annál tisztább piros a ruhája, mert a gyöngébb zergék később vedlenek és így tovább hordják a téli bundát, csak az idei gida marad őszi sötét. Október végével színük egészen barnás-feketére változik, és a derékon végig az úgynevezett zerge-szakál nő. Ilyenkor a szürke kőfalakon vagy hómezőkön járva, úgy néznek ki, mint a medvék. A jelen vadászat idejében épen a második vedlési átalakulás történik s míg a gyöngébb zergék most legpirosabbak, az öreg nőstények és erős bakok sötét színt viselnek. Az erős állatot az ifjabbtól és gyöngétől e szerint jól meg lehet különböztetni, de azt, hogy nőstény vagy bak-e az, mi lövésre jó, alig lehet biztosan meg tudni. A bak kam-pói tövön vastagabbak s fenn inkább kajlák, a nőstényei pedig finomabbak és inkább egyenvonalba nyúlnak fel; feje és nyaka is könnyebb mint a baké. Ez közelebbről nézve mind igaz, de a távolból igen bizonytalan ismertető jel marad; és így csak az szolgálhat tájékozássul, hogy a nyáját többnyire nőstények vezetik, a fiasakat a gida legközelebbről követi, tehát a meddők és a bakok hátul járnak, és rendesen a legerősebb bak a sereghajtó.

Eszmélkedéseimet hirtelen egy hang szakasztotta félbe, mellynek

hallására minden vérem szívemhez nyomult. Kövecsek csördültek meg, tisztán kivehetőleg, — nem lehetett ez távol; feszült figyelemmel vizsgálom most az előttem fekvő tért s im — ott áll egy zerge a sziklagerinczen! előőrse a követő nyájnak, mely még a szirtek között fedve maradt; majd előre majd hátra fordítja mozgékony fejét s mintha a hátulról fenyegető veszélyt az előrenyomulás bizonytalan esélyeivel vetné össze, határozatlanul áll ott, — szegény kis állat! végre kétsége eloszlott, jobb lesz mégis előre menni, gondolhatá, mert a part lépcsőzetein lefelé szökdel, követve a nyájtól; mindjárt utána a gida, aztán négy erősebb darab, minden két vagy három ugrás után megállva.

Olly biztosan, olly kiszámított ügyességgel ugrándoztak le a sokszor ölnyi magasságú lépcsőzetekről, sima kőlapokon és mély hasadékokon át, hogy testükben ingadozás vagy feszültség soha sem volt észrevehető, és mintha mindannyiszor oda ragadtak volna, olly biztosan állottak meg a legélesebb szirteken és legszűkebb párkányzatokon is. Közelebb és közelebb ereszkedtek le felém, majd ismét megállva, és míg a nyáj többször még az alig meghaladott gerincez felé tekintgetett, addig az őrszem már csak az előtte terjedő vidékre fordította figyelmét, mindenfelé élesen meresztve értelmes szemeit, majd az árokba nézett le, majd fel-emelt fővel neszt fogott a levegőből.

Mozdulatlan mint a kő ültem a sziklához támasztva, melynek ruhámmal egy színe biztossá tett, hogy észre nem vesznek; kezeim azonban úgy reszkettek, hogy a fegyvert alig birtam térdeimen tartani, s miután még 150 lépésnél jóval távolabb állottak, eszélytelen volt ugyan már is löni, de elbizakodva fegyverem jóságában, és elámitva azon öntudattól, hogy illy távolságra már löttem zergét, nem birtam felhevülésemnek, mely majd megfojtott, ellenállni: a nyájból a harmadikat célba vettem, és löttem — az eredmény előre látható s a lövés elhibázva lön!

Erre az egész nyáj, mintha menykő csapott volna közéje, visszaugrott, a szirtgerincez előtt még egyszer megállott; ismét reásütöttem a második csőt, és ismét hibáztam — s ekkor a nyáj a gerinczen át egyszerre eltűnt! Ugy megvoltam indulva, hogy a fegyver majd kiesett a kezemből, szégyenérzet is küzdött fel bennem, hogy önmagamon erőt venni és a lövéstől tartózkodni nem birtam; hiszen közelebb is jöttek volna még, és ha a hóomlás medréig szállanak le, nem fordulnak többé vissza s minden lövés célzott érhetett volna! Mindezt tökéletesen beláttam, de mit ért az már most, — a hiba el volt követve!

Jobbról balról megdördültek a golyófegyverek; vadásztársaim szorgalmasan működtek! Ez visszaadta önérzetemet; második fegyveremet ragadtam meg és vártam a jövődöket.

A hajtók zajgása tisztábban hangzott már a partokon át; a szirtfalakon folytonos kövecselés csördült; mindig több és több zerge mutatkozott; de nehéz volt őket előre nyomni, és sok maradhatott közülök a hajtók közt el, mint ezt az elűző erdészek, kik felülről a tért jól áttekinthették, a hajtás után mondák.

Most jobbra fölöttem, az ott nyíló sziklatorokban hallottam köveket gördülni, elébb csendesen, aztán mindig növekedő mérvvel; innen tehát jó valami! Itt kettőzött vigyázattal kellettennem, mert a szűk nyíláson kiugró vadat csak akkor pillanthattam meg, mikor már egészen lenn a hóomlás medrében lesz, és ennek innenső részét a part maga, mellyen ültem, fedte el; arra felé szegeztem tehát fegyveremet, hogy abban a perczen, a mint leérnek, rögtön löhessek. A közelgő vad alól kirügött kövek kőpatak gyanánt pötyögtek le az árokba; majd ismét elcsendesedett minden, és nem hallottam semmi neszt, — ha csak nem szívem dobogását! Oh vadász-láz, ha nem gyötörnél annyira, talán biztosabban lőnék, de egy élvezettel bizonyosan szegényebb volnék!

Egyszerre előttem állott a zerge, erre nem löttem, félvén attól, hogy fias nöstény lehetne; az is volt, mert a mint a fel lengő szellővel tőlem neszt kapva elillant, mindjárt nyomába a gida az árokban meg sem állva szökdelt el, tüstént utána pedig egy erősebb darab jött, melly az árokban megállott. Erre löttem — lövésjel adása nélkül ugrott el, és a part alatt eltűnt; gördültek alatta a kövecsek, szökéseinek koppanását tovább is hallottam még — tehát ismét hibázva! Már ez baj! Szerencsémre bánatérzésre nem maradt sok időm, mert az átellenemben lévő háton két zergét láttam a henyefenyű bokrai között felém jöni. Mind a kettő egyenlő nagyságú lehetett. A mint az első a sűrűből kibújt és az árokba ereszkedett: reá löttem — egy magas szökést tett, összerogyott, és a mederbe gördült le. A másik a bokrok között elillant. Most már jobban éreztem magamat, és az önbizalom visszatért.

Vigan folyt ezalatt fölöttem és alattam a csata, sűrűen váltakoztak társaim fegyverdurrogásai, a tulsó partokról tiszszerezen visszhangozva, és a közeledő hajtók örömrivalgásaitól kísérve.

Ismét zergék jönnek felém! Ugyanazon a szirten, hol az első vad e hajtásban szökdelt le, látok most három darabot és köztök egyet, me-

elcsúszva, feltarthatlanul esnének már le a függ-irányú parton; de nem kell ez ildomos és ügyes állatokat illy veszélytől féltetni! éles szélű körmeikkel a kő legcsekélyebb érdességét és rovátkáit ügyesen fel tudják használni s ha egy egy sima kölemezzen előre csúsznak is, mintha már alapot veszítve esnének a mélységbe: utóvégre egy keskeny kőpárkányzathoz mégis megfogózkodnak és bizton tovább ugranak.

Ezen két falkából alig várhattam magamnak lövésre való, mert ezeknek járása a felsőbb lövészek felé irányult.

A fal alatti kőomláson láttam most egy erősebb magányos darabot, és ismét négy darabot átvonulni; ezek felém tartottak, és a fenyősűrűségben eltűntek. A kiálló csúcsokon itt ott egyenként pillantottam meg őket, de csakhamar eltűntek ismét, miután az előttük fekvő út biztosságaról meggyőződtek. A számtalan árok és hasadék között nem fognak e olly iránt követni, melly őket tölem eltávolítja? ez volt a kérdés.

A kőfalakról bocsátkozó nagy nyáj most a hómezőre ért le, és átszökdelvén ezen, egy völgytorokba vonúlt, hová szemeim nem követhették; itt a felettem levő lövész állott, és nem sokára három egymást követő lövés zendült meg.

Mindenfelé lehetett most zergét látni, a mint szokott járásaikon előre nyomultak; sűrűen váltották fel egymást a fegyverdurranások s a hajtók is már a gerinczre értek.

Kövecsek csördültek meg alattam. Az árok túlsó partján — épen hol az első hajtás alatt ültem — a fenyősűrűségből zerge bújt ki, élesen megfeszített fővel nézván le a hóomlás medrébe; ha csak egy ugrást tesz még, az alattam lefüggő ágak által fedve lesz.... pár pillanatnyi készülés és célózás után fegyveremet reásütém — egy nagy szökést tett, és merev elnyújtott lábakkal az árokba zuhant le. Eltűnt szemeim elől; hallottam ugyan lenn köveket gördülni — de e nesz is nem sokára megszűnt, és minthogy az árok végén nem jött ki, bizvást remélhettem, hogy ott fekszik.

Figyelmemet most ismét a sziklafalnak fordítám. A legfelső ösvénybe vonult nyáj még most is ott volt, az őrszem még a fülke előtt kémkedett, a többiek a falhoz lapulva állottak. Szegény zergék! azt hitték, hogy itt észrevétlenül fognak meghúzódhatni, míg a veszély elmúlik. De a hajtók már a gerinczen lévén, az irányukba menő elkiáltotta magát, és az ekként figyelmessé tett elűző köveket gördített le a bérczetetőről. A mint ezek felettük megcsördültek, a zergék még jobban

oda lapultak a sziklához, az őrszem is visszaugrott a fölötté kinyúló szirt alá, hol a fenyegető veszélytől mentnek tudta magát; a lerohanó kövek néhányszor felcsapódván, ívbén repültek el fölöttük s ismét a falhoz vágódva pattantak szét, és számtalan apró darabra zúzottan hullottak végig le a hóba. Most a vezénylő zerge kiugrott a fülkéből, és a nyájtól követve szökdelt a keskeny párkányzaton tovább; nem sokára kiérték a szorosba, de az elűző már fölöttük állott és elkiáltotta magát; ők erre visszariadtak s egy ideig egy kopár partoldalban ugráltak odább. Így értek egy szirtrepedéshez, hol a vezér és utána a többi is megállott, e pillanatban egy zerge lesujtva rogyott össze s a mélységbe gördült le; a többi rémulten szökött fel a partra s csak most — egynehány másodperc múlva érkezett hozzám a lövés zengése; mindjárt reá egy második darab — színre nézve erős bak — roskadt le, és hanyatlott az árokba, a többi eltűnt.... s ismét egy és újra egy lövés zendült meg, sokszorozva a partok viszhangjától.

Felém is jöttek most zergék; közelebb és közelebb vonultak a hegyefenyű sűrűségben, a kiálló szirteken pillanatokig tartózkodván; öt darab volt látható; elől egy nőstény fiastól; ezek alattam az árkon szöktek át; utánok egy erősebb darab, mellyre löttem; a golyó jól oda vágott — a zerge megvetette hátát s az árokba lefelé szökdelvén, egy bokorban vészett el. A másik kettő visszaugrott; ezeket a sűrűség miatt csak akkor láttam ismét meg, mikor már távolabb tőlem egy csúcsra állottak ki, — löttem ugyan reájok, de elhibáztam.

Felől és alól még szólottak a golyófegyverek, közeledtek a hajtók, vígan hangzottak kurjongatásaik s a hajtás nem sokára bevégezve lön.

(Vége követk.)

Földalatti hajtás.

A vadászatnál gyakran nem annyira az eredmény, mint a körülmények érdekesek.

Ki csak kissé melegebb képzeterővel van ellátva, ki több oldaltól s nem tisztán és egyedül vadász, ki a vadászatmesterség, hogy ne mondjam tizlet mellett olykor természetbuvár, néha festész, gyakran költő is tud vagy szeret lenni, mint ezt hangulata hozza magával: vadászaton, örökös érintkezésben a szünet nélkül alkotó és változó természettel, sok olly élvezetben részesül, mellyről teszem azt, a csak friss havon bottal nyomozni szokott zsellérembernek fogalma sinés.

Látom milly gyanús szemmel olvasod e bevezetési sorokat nyájjas olvasó s

nem fölötte nagy reményeket táplálsz ezen vadászati leírás érdekessége iránt. S egy részben igazad lehet, mert tartalomra és eredményre nézve nincs is valami különös meglepő benne. Szóval, csak egyszerű leírása kíván ez lenni egy vadászatnak, a tájékozódáshoz szükséges mellékletekkel, érdeme vagy érdeke izlésedtől függvén. Mint mindenütt, úgy a vadászatnál is az izlés határoz. Így, mondják hogy nem is vadászat, ha nem lóháton történik. Én nem vagyok barátja, azért-e, mert teljes életemben roszul ültem a lovat, most pedig éppen nem ülök rá? Mi több, ellenszenvvel viseltem a Steeple chase minden neme ellen. *) Szép jelenet lehet, midőn III. Napoleon egész suitejével a la Louis XIV. jelmezben a fontainebleau-i vadásban hajtja a 20 (?) ágú szarvast, az őt elragadó mén éppen egy tátongó mélység előtt áll meg szerencsésen s ő még jókor juthat legelső a halalihoz. Szép lehet, ha szomszéd hazánk urai vadregényes bérczeikről csak úgy robognak le, mintha a város erdejében lovagolnának. Szép látvány lehet 20—30 lovas sportsmant alföldünk végtelen síkján mindannyi villámként vágatni látni a teli hanggal hajtó falka után, követve néhány elegans vadász coupétól, melyekben tudja Isten hány szív dobog erősebben s örül ha visszatérve, a bátor lovasok közül egy sem hiányzik. Szép, szép lehet ez mind, de mindenesetre kevésbé veszélyes az úgynevezett kis vagy gyalog-vadászat, és szép oldalai vannak ennek is. Sok érdekes fordul itt elé, nem is érintve a minden vadászatnak végre is legérdekesebb oldalát t. i. a nap fáradalmi és dialalai vagy kudarczai utáni kényelmet.

Talán éppen illy helyheztetésben találunk e sorok nyájas olvasó. Talán imént tértél az erdőkből vissza s levetvén a nehéz vadászöltözéket, most jóízű vacsora után a kandalló pattogó tüze mellett ülsz.

Ha történetesen nem ismernéd Hont megye Szántó helységét, elmondhatom, hogy

*) Lapjaink minden vélemény számára, habár ez — mint a jelen esetben — csupán magán izléskép nyilatkozik is, nyitva állanak. Czikkiró a lóháton történő vadászatnak nem barátja, míg én több rókakopóvadászt és agaraszt ismerek, ki viszont a gyalog lövadászatról szól kiesinylőleg s ezt a gyalog katonáknak bokor megüli lappangó csatározásához, a lovas vadásznak minden akadállyal szembeszálló tűzelmét pedig a lovasság rohamához hasonlítja. Szerintünk azonban a vadászat minden nemének meg van saját élve, érdeke és érdeme, mint ezt azon sportsmeneink tudják legjobban, kik a különböző vadászidényekhez képest, ma lóháton kopók után, holnap vizslával szárnyas vizi vadra, hajtókkal, lesjában, agárral, sikon, tavon, hegyek közt — szóval, a fürjtől kezdve a medvéig alkalmasszerűleg mindenre vadásznak.

Czikkiró azonban — mint ez későbbi soraiból kiténik — a Steeple-chase-nek és lovas vadászatnak veszélyei miatt nem kedvelője. De hiszen ép e veszély nyújt a lovasvadászoknak ingert a testügyesség és edzettség ama kifejtésére, mellynek e veszélyek legyőzése férfias feladata. Ki úszni nem tud, nem megy vízbe s valószínűleg nem fog bele fúlni, ha csak véletlenül nem kerül hullámok közé, melyekből azonban az úszni tudó kimenekülhet. Ha a lovas vadászat Angliában nem volna olly általánosan elterjedve, talán kevesebb lórólbu-

ez magában igen kellemes, bár nem felette regényes, de a geogra, és természetbúvárra nézve igen érdekes hely. Különös idomú, többnyire a réteken hirtelen emelkedő, ásványviz képezte kúpok, melyekből különféle nemű és tartalmú ásványvizek nem csekély mennyiségben ömlenek, s a szomszéd magyarádi kénköves fürdő, mely a szabad ég alatt egy négyszögűre vajt sziklamedenczében áll — az ott először megforduló turistát nagyon meglepik. Ezen soha be nem fagyó források körül télen számtalan vadkacsa tartózkodik, és így a vidék egyébként is fürj, fogoly, nyúl és rókával bővelkedvén, a szenvedélyes vadásznak elég változatosságot nyújt. Itt töltöttem én sok kellemes napot és hónapot az utóbbi éveken át s több érdekes vadászatban részesülvén, még többről hallottam.

Tüstént elmondandó esetem azonban nem itt történt. A szintér szomszéd Dalmad helység, hol gr. Z. hasztalan rendez olykor olykor hajtóvadászatot, mert erdeiben kevés a nyúl s a róka is csak reggelizni járván oda, hamar átmegy Maeskás, Egeg, vagy Magyarád terjedelmesebb erdeibe s ezeknek meredekebb és árkosabb partjai közt, az összeköttetésben lévő hegy- vagy dombsor számos üregeiben ez idő szerint jóformán elszaporodott.

Azért is mi legszívesebben itt vadászgattunk s épen a Dalmadot Maeskástól elválasztó erdő szélén láthatsz, mint leskelődöm egy fa mögül a három derék kopó által felvett s körülöttem a sűrűben bujkáló rókára. Mint mondani szoktuk, Maeskáson túl Paphlagonia — s a világ ott deszkákkal van elzárva, mi azonban a selmeczi hegységet magasztos Szitnyájával épen nem gátolja, hogy át ne kandikáljon és a táj festői háttérét képezve az egész vidéket széppé ne varázsolja. A táj szépségében gyönyörködni akkor nem volt időm, mert a kutyák mindinkább közelebbre jutva s most róka koma legfrisebb nyomdokaira találva, másnak talán iszonyatos, de nekünk vadászoknak, kik ezen hangokban inkább inkább valami Verdi-féle reminiscenciát

kás fordult volna elé, de bizonyos az, hogy Anglia sem lótenyésztéséről, sem lovastisztjeinek kitűnőségéről (p. o. a balaklavai rohamkor) nem állana mostani hírében. S a magyar, e kiválólag lóra termett nemzet, melynek bár más egyéb szakban is lett volna annyi jeles fia, mint épen a huszárok közt — a magyar óvakodjék-e a lovaglás veszélyeitől s ne ismerkedjék meg ezekkel, mielőtt nem mint mulatság állanak előtte?

Czikkiró úr megnyugtatósaul azonban annyit mondhatunk, hogy steeplechase ellenes szenvében nem áll elszigetelten. Egy angol sportlap a „Field“ hasábjain épen most olvassuk, hogy pápa ő szentsége a lovas rókavadászatot a római állam egész területén betiltotta. Okot erre az adott, hogy egy római gentleman signor Bossi dec. 7-én illy vadászat alkalmával történt lórólbukása következtében meghalt. Ő szentsége a római rókakopók falkamesterét Odescalchi herceget azonnal hívatta s tudtára adá, hogy a rókavadászatok „ujabb intézkedésig“ megszüntetendők. Mint kelljen érteni ezen „ujabb intézkedések határidejét, senki sem tudja; a római angol-club tagjai közt azonban ama sejtetem merült fel, hogy ez alatt ama határidő értendő, meddig a római gentry a lovaglás mesterségében nagyobb előmenetelt teend.

sejditünk, nagyszerű bájos csaholással kezdték közellétét jelenteni. A róka a sűrű és árnyékos vágás gyalogutján csakugyan kibukkan, rálövök, látom mint veti el farát, de hihetőleg gyöngén találva, „ill a berek nád a kert“, tova megy. A kutyák utána s heves csaholásukból ítélve már azt hittem, hogy megfogják; de hasztalan, sokáig hallszott még tüzes üldözésük, de mindig távolabb és távolabb, míg végre hangjuk és hírük elveszett.

Illy esetekben, tudván hogy a sebzett rókát a legjobb kutya sem fordítja vissza, de a kutya sem jő meg egyhamar, bármiként kürtöljünk is utána, legjobb a tarisznyából elővett reggeli mellett, vagy e nélkül is tanácskozni; mit már csak azért sem kell elmulasztani, hogy az ember tudja mit *ne* tegyen.

Ezt nem a jelen esetre vonatkozólag mondom, mert itt H. és B. vadásztársaim, (kiket ezennel van szerencsém bemutatni, mit eddig csak azért nem tettem, mert ha róka van a hajtásban, igen csendesesen kell lenni,) rögtön tudták a teendők sorát; szerintök a róka csakugyan megsebesítve lévén, tanyájára sietett, ő is azt tartván, hogy mindenütt jó, de legjobb otthon, kivált ha künn lövöldöznek — és így az egegibe kell átesapnunk. Nem sokára ott is állottunk szokott helyeinken, a kopóknak azonban semmi hírük. Néma csend körülöttem, mit csak néha szakítanak félbe a fejem fölött elszálló s még a levegőben is veszekedő mátyások. Ez árnyoldala a kopózásnak, mikor nem tudni, hol lehetnek a kutyák, mit csinálnak, meg fogták e a vadat vagy csak hozzák s honnan? stb. Nyugodtan kell sokszor órahosszat várakozni, pedig nem minden ember tarisznyájában van töpörtyűs pogácsa lipesei „Illustrirtébe“ burkolva, mit ilyenkor olvasni lehetne, mint ezt K. L. ur tette, de nem is akarja mindenki e drága és fontos tartalmú lapot azon veszélynek kitenni, hogy a róka ki-rántsa kezéből, mint ez K. L. urral történt. Szóval már ünni kezdtem a sok lesést, midőn a kutyák egyikét (Ernani híres neve) pillantom meg, mint száguldoz minden czél nélkül előttem. Nem sokára hallom a hívó jelt, örömtelven hagyom el unalmas helyzetemet és sietek az ismeretes hang után.

Tüskén bokron keresztül érek az úgynevezett rókalyukakhoz s bár számtalanszor vadásztam e tájon, még is e helyre véletlenül soha sem jutván, különös és sajátos típusa meglepett. Malepartus ilyen helyen lehetett. Egy nem felette tágas és mérsékelt lejtős, három oldalról sűrű vágásokkal benőtt dombokkal kerített katalan volt előttem. Itt ott alkalmasint többszöri erdővágás alkalmával mintegy ott felejtett, és így igen erős és régi csermagfák állottak elszórva, melyeknek terebélyes ágaik időjárástól annyira összenöttek, hogy a szép és tiszta őszi idő dacára a nap sugarai csak törve hatottak rajtok keresztül s így a hely kétes homályba burkoltan, vagy bűvös jellemével vagy csakugyan mérséklete által is fagyasztólag hatott érzékeimre. A ritka fák alja tiszta volt s a legerősebb és legvénebbnek torzúl összevisz-sza nőtt, óriási görbédű kigyókhoz hasonló, félig a földből kiálló gyökerei alatt egy száraz gallyal gondosan elfedett üreg nyílása látszott. Az egész kör vagy négyszeg szabad oldala, hosszú és mély, sűrű bokrokkal benőtt meredek — a távol völgyben végződő vízmosásba nyílt.

B. barátom magához híván kérdezé: nem hallok-e neszt? Most jobban figyelve csakugyan úgy rémlett, mintha ebeink messziről dühösen hajtának, de a hang

bár tompán, oly sebességgel sietett felénk, mintha csak a szél hozta volna. Egyik perczben fejem fölött hittem elrobogni a bűvös hajtást, a másikon már megint messze tőlem hallám a mérges esaholást. Így ment ez a dombok övedzte körben majd ijesztőleg közel, majd elérhetetlen távol, majd alattunk, majd fölöttünk, egy jó félóraig. Egyszerre egészen közelünkben, kéznyúlásnyira de tompán s láthatlanul egy iszonyatos összeesattanás, marakodás, esaholás, fájdalmas vonításokkal s hörgéssel keverve hallszott. Szél is kerekedvén ezalatt, mely a már többnyire lombtalan sűrű ágakat összeesapdosá, a hely bűvös jellemétől is felizgatott és tájékozás nélküli képzetem azon gondolatot idézé elő, mintha Számriel a vad vadász változatossáág kedvéért most az egyszer világos nappal akarná tartani vad hajtását.

Mély csend állott most be; a szél is csendesült, az ágak sem verődtek össze, csak egyes fájdalmas vonítás hallszott épen lábaink alatt a vajudó föld tompa fohászaként. S ime, az előbb említettem üreg szájából kutyáink ketteje bújik elő, s véres és rókaszorlepte bundájok megfejté a bűvös harezot és esatát. De a róka, mely már most kétségtelenül sebesítve vala, lyukában van-e? meg van-e ölje, nem-e? ez titok maradt, annyival inkább minthogy a harmadik kopó nem csak elé nem jött, sőt még mindig ugyanazon a helyen, hihetőleg beékelve, fájdalmasan vonított.

H. barátunk, ki e jelenethez szintén jókor érkezett, sajnálva igen jó kutyájának bizonytalan sorsát, határozatba ment, hogy B. barátunk közel lévő pusztáján erőt, szerszámokat és embereket szedvén, a kutya kiszabadításához fogjunk. S itt tán nem a legtökéletesebben határoztunk, a mennyiben legalább egyikünknek a helyszínén kellett volna maradnia.

Mert alig ültünk a pusztán a jó paprikáshoz, ime megjelenik Sipos kopó véresen, összemarva, sántán. A róka bizonyosan — egyes ellenét végre kimarta várából s — az előzmények után ítélve — roppant tágas aljaiban, más járhatlanabb üregeikbe menekült, vagy ki szökött. Elég az hozzá, hogy bár ott, hol a kutyát lábaink alatt hallottuk, kemény ásás után az üreg keskeny menetére rátaláltunk is, bár hosszú gamós vesszőkkel benyúlva, sok véres rókaszor, összerágott véres gyökérdarabokat húztunk ki, de a rókára akadni sehogy sem birtunk s így szép reményeinknek semmi valódi eredményük nem volt, a további fárasztó és kemény ásást folytatni pedig sem emberünk, sem időnk, sem kedvünk elegendő nem találkozott.

Annyi azonban bizonyos, hogy azon, különben sok éven át legbiztosabb rókahelyen, hol róka — ha hajtásban volt — okvetlen megfordult: azóta rókát látni többé nem lehetett. Ha télen friss havon a hely körüli vágások tele is valának friss rókanyommal, magában e katlanban a világért sem lehetett egyetlennek is nyomára akadni. Az üreg szája fedetlen maradt, de elhagyatva is; a kutyák undorral kerti-ték. Ebből az sejthető, hogy a róka ott veszvén, finom szaglási érzékkel bíró életársait és elleneit még holta után is messze riasztá magától. A hely maga azóta még bűvösebb szint öltött magára; még a szarka sem igen közeledik hozzá. Csak a vidék vadászai közül azok, kik mindezen körülményeket nem tudták s e helyet régi időkből a legjobb rókafordulónak ismerték, járták meg vele, ha hogy makacsul itt választva állásukat, félnaphosszat hasztalan várták a rókát, mely mindenütt megfordult, csak itt nem.

Miért kevesebb a vad most, mint ezelőtt?

Mi annak a valódi oka, hogy 1848 előtt, a midőn minden embernek szabadon állott a vadászat, több volt a vad, mint jelenleg? Ez általános vélemény, s ezen kérdés csaknem minden vadászat alkalmával vitatás alá kerül, mert első tekintetre csakugyan furcsa dolog is, hogy most, midőn fegyverengedélyhez nem épen minden ember juthat, az agarak nagyon megritkítottak, s így a vadászatok megszorítvák: a vadak minden neme általánosan véve még is valósággal gyérebb mint azelőtt volt; mi ennek a valódi oka? megfejttem.

1848 előtt, tudjuk, hogy minden ember tarthatott lőfegyvert s egyremásra minden 20-ik ember bizonynyal puskás volt, legalább annak tartotta magát, de épen azért, mert szabad volt a vadászat, beérte véle, ha rozsdáette s valamely kis városi pixmacher által percussióra átalakított Gräner duplájával hébekorban kiment, elhevert s csak híreből jó, különben tiszta bastard vizslájával a közel lévő cseplében, aratás vagy szüret után lőtt a még szűz fogoly falkából 3—4 párt; ugráson 1—2 süldőt, hibázott 20 annyit, azzal haza ment, hogy bizony meleg van s pecsenyének elég ez; s még most is emlegeti, de ugyanazt mindenkor, hogy azelőtt valahányszor kiment csak a falu végére, mennyi foglyot, nyulat lőtt, alig bírta haza hozni.

Emlékezzünk csak vissza azon időközre; egy egy megyében alig találkozott 4—5 igazán szenvedélyes úrivadász, annak már híre volt két megyében s ezek lőték a vadat körülbelől, de csak ritkították, mert nem bírtak véle; a többi olyan kényelmes úrivadász volt, ki egész életén át nem sok kárt tett a vadban.

Volt azután az igaz, az a sok kopezhír csősz puskás, és kurta nemes, körül drótozott ölommal főtozott öles szimplákkal, kik a foglyot, szalonkát, vágott seréttel nem bírtak ellőni s a nyulat is csak fektén és lesben.

Vegyük fel azonban a mostani állapotot: annak, ki azelőtt szenvedélyes vadász volt, legnagyobb részt bizony már van fegyverengedélye. Az idő óta a magyar ember nagyon megférriasodott, ez által sok jó vadász támadt s mintán az ősi fogasokról azt a sok rozsz percussiót beadták, mindenkinek első gondja volt, a mint fegyverengedélyt nyert, magának jó fegyvert szerezni; több barátom ezelőtt csodálkozott a puha pamlagról azon a bolond passión, rozsz időben vadászni s miként ölhetik magokat némelyek egy két nyúlért zivatar között vagy hófuvatagokban; fel nem fogták e nemes és férrias szenvedélyt, de nem is volt divat, — s most késő korokban tanulmányozzák azon hosszú iskolát, mellyel már jóformán el is késtek.

De nézzük azokat a csősz-puskásokat; az eddig használt szimpla fegyverekből, mellyeket vulgo sonkáknak neveztünk, patkók és mozsártörők lettek, s helyettük duplafegyverekkel látták el őket uraik; most már a nyulat futtában is ellövik, sőt a foglyot, szalonkát is, de még a fűrjekre is érdemesnek tartják urok porát puffogatni s nolens volens bele jönnek a lövésbe.

Igaz tehát, hogy most kevesebb a rozsz puskás mint 1848 előtt volt, de annál több a jó puskás; kevesebb a rozsz fegyver, annál több a jó és remek cső, Novotny,

Lebeda, Kirner kezei ntán; az úri vadászok közt valóságos verseny áll, ők a vadászatot fáradhatlan szenvedéllyel tűzik s ezeknél fogva most sokkal több vad esik mint valaha; hiszen egy gr. Preiner Pepi több vadat lőtt egy év alatt maga, mint hajdan 2 megye úri puskásai; csak azok a szalonkák mit állnak ki a dalmát és horvát szélektől kezdve, hol már eleikbe mennek, egész idáig? Mindenkor tizedelik őket, alig marad valami tenyésztésre — s ez az oka, miért kevesebb a vad most mint azelőtt. Ezen nem segít más, mint vadásztörvények és ebadó.

BALOGHY ELEK.

Sportirodalom.

II. *Eine Gamsjagd in Tyrol, von Friedrich Gerstäcker. Leipzig. 1857.*

Ugyanazon élénk színezetet, hűséget és plasticát, melly Gerstäcker iratait általában jellemzi, találjuk ezen újabb művében is. A tyroli zergevadászat kimerítő ismertetése ez s annál érdekesebb, hogy németül levén írva, szerző az ottani tájszólást és vadász műszavakat kedélyesen vegyithette leírásai szövegébe, mellyet 34 szép fametszet s 12 kömetszettű kép külön lapon ékesít. Ára 4 ft 48 kr. pp. Kapható R á t h Mór könyvkereskedésében.

III. *Scènes de voyages et de chasses. Traductions libres par Henri Blauvalet. Geneve. 1857.*

A 215 lapra terjedő kötet tizenkét úti- és vadászkalandot tartalmaz, mellyeknek színhelye Amerika. A beszélyszerű előadás inkább csak mulattató olvasmány, mint valódi sportbecstű szerkezet. A veszélyekből való csodás menekvés rémjelenségekkel váltakozik benne. Olvashatja vadász és nem vadász, férfi, nő, öreg és ifju s ki végig ment rajta, ép olly kevéssé mondhatja, hogy valódi sportról olvasott, mint a „Les Girondins“ vagy a „Histoire de la Restauration“ forgatója nem igényelheti, hogy valódi történelmi művel foglalkozik. Ára 1 ft. 36 kr. pp. Geibel Árminnál.

IV. *Jagdbrevier von Heinrich Laube. Zweite vermehrte Auflage. Leipzig 1858.*

E tizenhatodréti alakú vastag kötet fényes tanubizonysága annak, hogy a fejlődés milly magas fokán áll Németországban a szabályzott vadászat. A legrégibb meséktől kezdve a legújabb vadászdalokig összegyűjtve adja mindazt, mi a vadász életményeit alkotja s ezeknek költői színezetet ad. Az év négy szakára osztva, minden szak az akkor vadászható állatok kedélyes ismertetését tartalmazza, melly a vadász és vad eszejárásának mintegy kifejezése s ez utóbbinak hangjait is — többnyire versekbe szöve — utánozza. Szóval, e könyv a vadászatnak, mellyről Hartig, Winckell s többen tüzetes munkákat irtak, szépirodalmi része, minő csak ott keletkezhetik, hol a szabályszerűleg üzőtt vadászat emlékei, sajátosságai, meséi, műszavai, firól fira szállnak át. Nekünk magyaroknak e német „Jagdbrevier“ csak szemrehányás, hogy vadászati emlékeinket annyira elhanyagoltuk, miszerint e részben hagyományunk alig van, költészetünk pedig éppen nincs. És műszavaink? ezeket a többnyire német

és cseh vadászok háttérbe tölték, a közszellem pedig nem elég buzgó arra, hogy a mit egynek kivinni merő lehetlen, azt többek közreműködése létrehozni segítené. Már a múlt évben megkezdttük a vadász műszavak gyűjtését — új szavakat gyártani nem akarunk s így a vadászatkedvelőket a használatban lévők beküldésére kértük fel. Igyekezettünknek eddig fájdalom kicsiny a s kere. A szakkedvelők vagy azt hiszik, hogy a kezök ügyébe eső és tudomásukon lévő szavak ismeretesek, vagy hogy a csekélység nem érdemli a beküldést, vagy hogy majd beküldi más. Pedig cseppekből lesz a tenger, míg a közös vonakodás nem vihet eredményre. A szóban forgó „Jagdbrevier“ 900-nál több német vadász műszavat közöl egy külön függékben. Ezeket sem egy ember csinálta, legfőlebb összegyűjté, mert a német szereti s ápolja nyelvét, és így a gyűjtőnek sok segélyezője akadt. És mi, maroknyi nép, kiknek nem volna szabad idegen szót használni ott, hol magyarul beszélhetünk, mi legyünk-e közönyösek legfőbb kincsünk iránt?

Ne nevezzen senki túlbuzgónak, se feltétlen purismusra törekvőnek. A magyar nyelv virágzó lehet azért, ha a vadász műszavak idegenek maradnak is, de még virágzóbb lesz, ha ezek saját nyelvünk édes hangjain terjednek el a közhasználatba. Mások más téren működjenek — mi a szaknak, mellyel foglalkozunk, gyűjtsük műszavait, hagyományait, meséit, irodalmát. Purismusra nem törekszünk; tartsuk meg az oly kifejezést, mellyet minden mivelt nemzet sajátjául elfogadott és meghonosított — kivéve, ha erre az eszmének teljesen megfelelő magyar kifejezést találunk.

Szabad-e remélnünk, hogy a vadászati és lovászati szakkal foglalkozók e sorainkat új kérelem gyanánt veendik a már tavál ohajtott közreműködésre? E részben megkönnyítő irányfonalul szolgálhatna a „Jagdbrevier“ műszótár függeléke, melly könyv Geibel Ármin könyvkereskedésében 2 forint 8 kr. p. p. megszereshető.

V. *Das Pferd im gesunden und kranken Zustande. Ein unentbehrliches Handbuch für jeden Pferdebesitzer, insbesondere für Offiziere der k. k. Armee. Von Ladislaus Freiherrn von Zech k. k. Major. Pest, Wien und Leipzig. 1858.*

E nagy mügönddal végzett 480 lapra terjedő s 7 színes ábrával ellátott munka a kiadó Hartleben Adolf váczu-utczai könyvkereskedésében kapható. Ára 5 pengőfrt.

Vegyesek.

Franciaia főnyertesek 1857. Lupin és Potocky lova nyert 67825 frankot; gr. Lagrange Mdle de Chantilly 52550 fr.; ugyanaz Monarque 46700 fr. s ezenkívül Angliában a goodwoodi billikomót és 14250 fr.; Lupin úr Florin 32300 fr.; b. de la Motte Franc Picard 30650 fr.; Sevin úr Sylvain 27750 fr.; ugyanaz Condé 23250 fr.; hg. Beauvan Duchesse 22550 fr.; gr. Lagrange Théa 22150 fr.; Fay assz. Last Borne 20300 fr.; s még más tizenkét lo nyert húsz és tízezer frank közötti összeget.

A lótenyésztők közt legfőbb nyertes gr. La grange 148325 frankkal, Lupin úr 128155, Sevin úr 69400, hg. Beauvau 60230, Fayassz. 52195, b. de la Motte 52195 frankkal stb.

A lovagló jockeyk közt legtöbbször, 25 ízben nyert Staples; 19-er Spreoty; 16-or Prunet; 12-er Mitchell és Pratt; 10-er Clay, Lamplugh és Cassidy; s még 56 más jockey van felsorolva, kik — nevükről ítélve csekély kivétellel mind angolok, valamint a nyertes lovak legnagyobb része is angol mén ivadéka.

John Rane y amerikai polgár a legvadabb lovakat legrövidebb idő alatt megszeliidíti s nyargalhatókká teszi. Jelenleg Londonban mulat s minap a kir. lovardában az egész udvar előtt mutatta be képességét. Legelőször is egy másfél éves egészen vad csikóval tön kísérletet, melly eddig csak kötőféken állt. Másfél óráig maradt az amerikai egyedül a csikóval s mikor ez idő múltán az udvar a lovardába lépett, az amerikai a ló hátán kedélyesen ülve találta, melly mintegy földbe gyökerezett lábakkal állott s még a dobokkal ütött pokoli zajra sem mochezant meg. A kir. család néhány pereze ismét visszavonult s újra a lovardába lépven, a csikót földre területen látta, míg az amerikai annak hátsó lábaival játszott s ezek egyikét saját arezára tévé! Később egy — csökönyösségéről egész Londonban ismert lovat vezettek elé, mellyel az amerikai már előbb megismerkedett. A ló bárányzeliddé vált, a bűvész intésére hanyatt fekiúdt, parancsszávára fel- és csendesen megállt s gyapjúzsákként engedte magát ide s tova vonszolni. Egy harmadik — a kir. istállókából való és szintén rendkívül vad ló néhány pereze múlva olly bűnbánólag viselte magát, hogy a nézők alig mertek szemeiknek hinni. Legérdekesebb oldala azonban a dolognak az, hogy az amerikai Sir Richard Airey tábornokkal közölte titkát, ki viszont arról biztosít, hogy a szeliidítési eljárás ellen a legovatosabb lótenyésztőnek sem lehet kifogása. Most aláírás útján bizonyos összeget gyűjtenek, mellyért az amerikai közzeíteendi titkát.

Hire terjedt, hogy a francia Gérard kapitányt, az afrikai híres oroszslányölőt (kinek egy kalandját lapjaink mult évi folyama közölte) egy oroszslány szétépte. Gérard azonban él s holt hírét egy francia lapba irt levéllel megczáfolta.

Hágó ménék.

Gróf Sándor bajnai uradalmának pusztá gyarmathi ménesében, (Esztergom megye) folyó évi február 1-től kezdve, következő ménék, következő díjakért bocsáttatnak idegen kanczák fedezésére, ugymint;

Domino pej, telivér, angol 40 frt pp.

Cosarara, vörös deres, telivér angol 40 „ „

Egy négy éves, saját nevelésű pej, Tourist mén és

Beauty kancza után, telivér angol 40 „ „

Tourist, pej, telivér, angol 25 „ „

Elhelyezést ingyen, takarmányozást folyó áron nyernek a kanczák helyben; értekezhetni a budai posta útján Bián által, a gyarmathi kerület gazdaszáti intézőségével.

Eladó lovak.

Bay Bertalan urnál Kotajban, Tokajtól 2 óra.

Monarch s. p. h. 16 $\frac{1}{2}$ m. 3 $\frac{1}{4}$ éves.

Trevil sz. s. h. 16 $\frac{1}{2}$ m. 3 $\frac{1}{2}$ éves, mindkettő hámos s félig bevezetve. Áruk 800 pft.

Két 6 éves 15 markos almás szürke kitünő ügető hámos ló. Áruk 600 pft.

Eladó kopókat

keres egy bakonyvidéki szenvedélyes vadász, kinek nagy vadásztílosaiban azokat használni alkalmá van s végből 5—6 db jó, kitünő tulajdonokkal bíró s olly kopókat kíván vásárolni, mellyek mind apró, mind öreg vadra használhatók legyenek. Az eladni kívánó e lapok szerkesztőségéhez intézett bérmentes levélben sziveskedjék adni kimerítő értesítést.

Lóverseny határnapok :

Pest, junius 5. 7. 9. és 10.

Nevezési zárnapok :

Mart. 31. — Pest : Trial-Stakes, első- és másodosztályú államdíj, Nemzeti díj, Széchenyi díj, Károlyi tétverseny, Hazafi díj, Biel tétverseny, Asszonyságok díja, Eszterházy díj, Hack Stakes, Sina Handicap, Ugrató verseny (L. 1858. 1-ső sz.) — Bécs : Első és másodosztályú államdíj, Asszonysági díj, Bécsi polgárok díja, Megnyitó verseny. (L. 1857. 24. sz.)

Május 1. — Pest : Vadászverseny. (L. 1858. 1. sz.)

Junius 4. — Pest : Batthyány Hunyady díj. (L. 1858. 1. sz.)

Junius 7. — Pest : Eladó verseny. Sándor díj. (L. 1858. 1. sz.)

Junius 10. — Pest : Nákó díj. (L. 1858. 1. sz.)

Felkérés.

Azon versenyeken, mellyeken gentlemen jockeyk-úrlovasok lovagolnak, gyakran merül fel olly lovas szüksége, kinek súlya a meghatározott teherhez mért legyen. Minélfogva ezennel felkérjük minden úrlovas, ki illy versenyeken lovagolni hajlandó, hogy e szándékát a súly és lakás pontos feljegyzésével együtt e lapok szerkesztőségének tudtul adni sziveskedjék, melly azt viszont e lapok útján közzé teendí. Pest, jan. 30 1858.

TARTALOM :

Zergevadászat (Folytatás.) B. Orczy Bélától. — Földalatti hajtás. P. Zs. — Miért kevesebb a vad most, mint ezelőtt? Balogh E. — Sportirodalom. — Vegyesek. — Hágó ménék. — Eladó lovak. — Eladó kopókat keresnek. — Verseny és nevezési zárnapok. — Felkérés.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án egy iven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség Pesten (Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10, fél éve 5 fttal pp. Az 1857-ik évi első évfolyam teljes példánya kapható 6 ft. 24 kron p. p.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1858. Nyomatott Emich Gusztávnál.